

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 18/04/2008r.

RPO-584705-IX-08/ZS

00-090 Warszawa Tel. centr. 022 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 022 827 64 53

Pan Bogdan Klich

Minister Obrony Narodowej

Szanowny Panie Ministrze

Do Rzecznika Praw Obywatelskich kierowane są skargi przez żołnierzy zawodowych pełniących służbę poza granicami Polski dotyczące wypłaty należności zagranicznej. W swoich skargach żołnierze kwestionują to, iż należność zagraniczna nie jest im wypłacana za okres, w którym wykorzystywali urlop.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich obowiązujący w powyższym zakresie stan prawny rzeczywiście budzi wątpliwości.

Stosownie do art. 102 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. Nr 179, poz. 1750 ze zm.) żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu do pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia określonej dla stanowiska służbowego, na jakie został wyznaczony do pełnienia służby poza granicami państwa. W myśl zaś art. 102 ust. 2 tej ustawy żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie

zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia według stanowiska służbowego zajmowanego przed skierowaniem.

Art. 102 ust. 3 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych stanowi natomiast, że żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2 art. 102 (a więc zarówno wyznaczonemu do pełnienia służby poza granicami państwa jak też skierowanemu do takiej służby), w czasie wykonywania obowiązków służbowych poza granicami państwa przysługuje należność zagraniczna oraz mogą być przyznane inne należności pieniężne, odpowiednio do warunków pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa. Treść wskazanego art. 102 ust. 3 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych nie różnicuje prawa żołnierza do należności zagranicznej w zależności od tego, czy został on wyznaczony czy też został skierowany do pełnienia służby poza granicami. Zróżnicowanie takie zostało jednak wprowadzone w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 czerwca 2004 r. w sprawie należności pieniężnych żołnierzy zawodowych pełniących służbę poza granicami państwa (Dz. U. Nr 162, poz. 1698 ze zm.).

Żołnierzom skierowanym do kwater głównych, dowództw i sztabów misji organizacji międzynarodowych i sił wielonarodowych oraz do pełnienia służby w składzie jednostek wojskowych użytych poza granicami państwa w celu udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznicznych, misji pokojowych lub akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom, należność zagraniczną wypłaca się za okres od dnia przybycia do rejonu działania jednostki wojskowej do dnia opuszczenia tego rejonu, z wyłączeniem dni, w których żołnierz wykorzystywał urlop (§ 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia). Wskazana kategoria żołnierzy nie otrzymuje zatem należności zagranicznej za okres, w którym żołnierze ci korzystali z urlopu.

Odmienne natomiast prawodawca uregulował w omawianym zakresie sytuację prawną żołnierzy wyznaczonych na stanowiska służbowe w polskich przedstawicielstwa

wojskowych, w organizacjach międzynarodowych i międzynarodowych strukturach wojskowych oraz w placówkach zagranicznych. Wymienionej kategorii podmiotów wypłaca się należność zagraniczną za okres od dnia objęcia stanowiska służbowego poza granicami państwa do dnia zwolnienia z tego stanowiska (§ 5 ust. 1 rozporządzenia). W tym przypadku na przeszkodzie w wypłacie należności zagranicznej nie stoi więc okoliczność, że żołnierz wykorzystywał urlop.

W świetle powyższego - zdaniem Rzecznika Praw Obywatelskich - w omawianym zakresie nastąpiło zróżnicowanie sytuacji prawnej podmiotów charakteryzujących się tożsamą cechą istotną tj. żołnierzy zawodowych wykonujących obowiązki służbowe poza granicami państwa (art. 102 ust. 3 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych). Do wprowadzenia tego typu zróżnicowania nie uprawniało Ministra Obrony Narodowej upoważnienie ustawowe zawarte w art. 102 ust. 4 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych. W interesującym zakresie zawiera ono bowiem umocowanie dla Ministra Obrony Narodowej do określenia w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, w drodze rozporządzenia, wysokości i szczegółowych warunków przyznawania i wypłaty należności zagranicznej. Treść tego upoważnienia nie daje podstaw do różnicowania sytuacji prawnej żołnierzy w zakresie okresu wypłaty należności zagranicznej.

W rezultacie treść § 16 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w części zawierającej zwrot „z wyłączeniem dni, w których żołnierz wykorzystywał urlop” powinna zostać poddana testowi z punktu widzenia zgodności z zasadą równości wobec prawa (art. 32 Konstytucji RP). Jeśli prawodawca różnicuje podmioty prawa, które charakteryzują się wspólną cechą istotną to wprowadza odstępstwo od zasady równości. Takie odstępstwo nie musi jednak oznaczać naruszenia art. 32 Konstytucji RP. Jest ono dopuszczalne, jeżeli zostały spełnione następujące warunki : 1) kryterium różnicowania pozostaje w racjonalnym związku z celem i treścią danej regulacji prawnej; 2) waga interesu, któremu różnicowanie ma służyć,

pozostaje w odpowiedniej proporcji do wagi interesów, które zostaną naruszone w wyniku wprowadzonego różnicowania; 3) kryterium różnicowania pozostaje w związku z innymi wartościami, zasadami czy normami konstytucyjnymi, uzasadniającymi odmienne traktowanie podmiotów podobnych (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt P 10/07, OTK z 2007 r. Nr 9/A, poz. 107).

W kontekście powyższych uwag, stosownie do art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra o wskazanie argumentów usprawiedliwiających różnicowane traktowanie żołnierzy wymienionych w art. 102 ust. 3 ustawy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych w zakresie okresu wypłacania należności zagranicznej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich